

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Diatribai De Primis Veteris Frisiae Apostolis, Sive
Dissertationes, quibus eoru[m] anni, actus, res,
personae, loca, tempora in eorundem actis occurrentia,
discutiuntur, illustrantur, erroresque ab ...**

Bosschaerts, Willibrord

Mechliniae, 1650

De Ostiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10958

te non tam quod cætera ignorarent, sed quod ea tanquam ignobliora minorumque nominis & famæ negligenda putarint. Haud inficiandum Hollandiam, Zelandiam, Frisiã adolentes, Ponto infido nimiùm vicinas, crebras aquarias mutationes subiisse, quod inquisitores in diuersas sententias traxit. Ast horum rationem non inimus; ad antiquiora, certiora, & famosiora digitum magis vertimus. Ut igitur breuiter, omissis controuersijs quæ hic agitantur, rem expediamus, Primis Romani Imperij temporibus, quemadmodum ex Cæsare, Tacito, Plinioque collatis constat, tres Rheni exitus, quinque verò alueos aquarum eius vectores exstitisse, satis compertum est. Plures fuisse non crediderim, quamquam aliqui in plures inclinent, forsitan Aquagia, Euripos, minoraque Rheni emissaria (quale ad Egmundam statuitur à Nannio) & recentiora ad computantes. Quó referri potest canalis ille Rheni, quẽ per Harlemum & Alcmariam Cornelius Aurelius ducit.

DE OSTIIS.

Rimum ostium fuit versus septemtrionem, Fleuum appellatum, per quod Vechta Rheni soboles & Isala Transrhenanus se in Oceanum proijciebant, aquis hodie absorptum post inundationem Sacri nemoris, per quam modernus Sinus meridionalis emerfit: sterisseque communi metatorum calculo putatur ad Insulã modò dictam Vlielandt, a viti nominis vestigiũ seruantẽ. In qua insula erat Castellum Romanorum præsidium in quod Olennius Præfectus ferociam Frisiorum fugiens sese recepit iuxta Tacitum lib. 4. Annal. Secun-

Secundum fuit circa vicum Catwicanum vltra Leidam oppidum Hollandiæ, eo loci vbi quondam stetit arx Britannica erecta siue instaurata à Seuero Imperatore, qui imperauit ab anno Christi 195. vsque ad annum 212. & à Nortmannis postea destructa, siue secundum Doufam à Quadis, Saxonibus aut Francis. In quo eodem loco fertur C. Caligula antè in testimonium ridendæ contra conchas marinas victorię excitasse altissimam turrim, ex qua, veluti Pharo, cursui nauium dirigendo nocturni ignes emicarent. Et hoc ostium hodie est destructum. Qua verò occasione obstructio illa Catwicani oris, & quando acciderit, non vna omnibus historicis est mens. Sunt qui solùm naturæ operâ factum credant, fabulosis tumultis Rheni ostium occupantibus, à quibus inhibito cursu necesse fuit Rhenum retrogradi, eiusque alueum elanguere. Alij diuinæ Numinis vltioni adscribunt, iram suam per procellas, tonitrua, fulgura & signa de cœlo testantis. Tertijs placet magis studio Prouincialium populorum ad furentem Rheni immoderatè Cererè infestantis impetum cohibendum, quasi obtorto collo, eius aquas in Leccam distortas, ac infirmante cursu à Neptuni arenâ facile exitum superatum, alueum euacuatam, omni honore ad Leccâ prolem translato. Sic nec tempora conueniunt: alijs sub Hungero I. Traiectensium Præsule circa annum 860. alijs ad viciniora tempora illam Rheni cladem reducentibus.

Tertium ostium antiquitus appellatum est Hælium, cuius situs est maior obscuritas. Doufa probat existitisse circa insulam Zelandiæ Walachriam idque ex Plinio scribente: *In Rheno ipso prope centum millia passuum nobilissima Batauorum insula & Caninesatum & alia Frisiorum, Chaucorum, Frisia bonum, Sturionum, Marsacorum, qua sternuntur inter Hælium & Fleuū. Ita appellatur ostia in qua effusus Rhenus à Septentrione in Lacus, ab Occidente*

72 DE PRIMIS VETERIS FRISIÆ APOSTOLIS
*cidente in amnem Mosam se spargit, medio inter bac ore modicum no-
mini suo custodiens aluenum.* Plurimum sententia est stetit iux-
ta oppidum Brielanum, vbi sese Mosam aliis ditatus amni-
bus vastissimo hiatu in Oceanum exonerat. Nec refraga-
tur Plinius; illa nãq; centum millia passuum, Romanorum
scilicet, conficiunt centum milliaria Italica, de quibus Pli-
nium intelligo: centum verò talia solum conficiunt hora-
ria siue nostratia viginti quinque aut vigintifex, Germa-
nica pauciora, quæ facile inuenies inter Vlielandiã & Bri-
elam. 2. Plinius non addit quã viã metiatur sua centum
millia passuum, num rectã, an circulari per gentes quas si-
mul enumerat.

DE ALVEIS.

Alueos, quibus Rhenanæ aquæ ad Oceanum
deuoluebantur, priscis Romanorum tempori-
bus quinque fluxisse Authorum testimonijs do-
cemur. Primã sui sectione ad arcem Lobeca-
nam bifidum se formans Rhenus, statim duos
obtinet. Primus est Wahalis dictus Iulio Cæsari, Tacito
sub eodem nomine notus, possidens ad Gallicam ripam Ne-
omagum urbem veteribus celebratissimam ac infra eam
ad quartum milliare se Mosæ iungens moxque iterum ab
eo se separans, demum circa Castrum Louenstenum se se-
cundò associans, Insulam efficit Bomeliam, vulgo dictam
Bommeler-Weert. Inde non procul perditio nomine Mosæ,
Lingæ ac Isalæ Cifrhenaenæ commixtus, Meruæ appellatio-
nem cum illis accipit. Transito Dordraeco ac ad Rottero-
damum in communi nomine Mosæ restituto, simul ad O-
ceanum patrem anhelantes, communi ostio Hælio com-
munes aquas euomunt. Ab hac diuisione ad Lobecã Rhe-
no bicornis epitheton à Virgilio lib. 8. Æneidos tribui ac-
cipio